

Helligkilder i Vendsyssel

- * Tag på tur i Lysets Land og find de gamle helligkilder
- * I denne brochure findes beskrivelser og et kort med nogle af de steder, hvor der findes helligkilder

Skan koderne med en smartphone og få mere information, historier, videoklip m.m.

Toppen af Danmark
Lysets Land

To ruter med historiske fortællinger og unikke naturoplevelser

Der findes mange helligkilder i Vendsyssel, men da brugen af kilderne forsvandt, forsvandt også mange kilder i glemslen. Flere af Vendsyssels helligkilder er de senere år fundet frem og renoveret, så vi i dag stadig kan nyde mange af de stille eller klukkende væld, komme tæt på gudernes magiske kræfter og helligkildernes gamle historie.

Her finder du to forslag til ture rundt i Toppen af Danmark til nogle af områdets helligkilder. Hvis du kører efter kortet, vil du blive ført gennem skønne landskaber, hyggelige byer og idylliske skove. Ruterne er lagt, så du også vil møde de smukkeste udsigter på din vej.

Men ønsker du ikke at besøge alle helligkilderne i rækkefølge – kan du sagtens sammensætte din helt egen tur.

Rute 1

Rute 2

Via QR-koderne i denne folder kan du på din smartphone få mere information om helligkilderne og kirkerne. Der findes også videoklip med spændende fortællinger og henvisninger til attraktioner i nærheden af kilderne.

Helligkilder i Vendsyssel

Helt tilbage i oldtiden har helligkilderne været benyttet som religiøse samlings-steder. Af de over 700 kendte danske helligkilder er der flere, som stadig bærer navne efter de hedenske guder som for eksempel Odin, Thor og Freja.

Da kristendommen kom til Danmark, begyndte kirkens folk at omdøbe kilderne, så de fik navne efter de katolske helgener, og folk begyndte at søge kilderne for deres helbredende virkning. Blandt de sygdomme, som kilderne kunne kurere var f.eks. blindhed, bulne fingre, sår og gigt.

For at helligkildens magiske evner skulle virke, var der visse regler, som måtte overholdes. For eksempel skulle hele turen til kilden og hjem igen foregå i total tavshed, og det var forbudt at hilse på de folk, som man eventuelt mødte på hele turen.

Efter man var blevet behandlet, eller havde drukket af kildens vand, satte den besøgende en ny keramikkrug med en pengegave ved siden af kilden, og de syge blev iført nyt tøj. Både keramikkrugene og det aflagte tøj blev solgt til den højstbydende, og det indkomne beløb blev, sammen med pengegaverne, skænket til kirken.

Der var særlige regler for børn, som skulle drikke af kildens vand tre gange, og hver gang de drak måtte de spejle sig i vandet, ellers havde behandlingen ikke den optimale virkning.

Efterhånden opstod der en indbringende industri ved helligkilderne. Mange steder blev der bygget herberger og hospitaler, hvor både pilgrimme og lokale mod betaling kunne få pleje eller blive helbredt for diverse skavanker, og der opstod kildemarkeder, hvor kræmmerne skulle betale afgift til kirken for deres boder.

Før der blev bygget kirker, var det ved helligkilderne man døbte folk. Det foregik i store kar, hvori de personer, der skulle døbes, kunne få hele kroppen under vand. Godt nok var der opstillet telte med separate rum til mænd og kvinder, og vandet blev om vinteren opvarmet, men det må have været en kold fornøjelse for vore vikingeforfædre, der overgik til kristendommen.

Selv om Martin Luther tordnede mod dyrkelsen af helligkilder, og den lutheranske trosretning blev statsreligion i Danmark 1536, fortsatte mange af traditionerne mere eller mindre til op til omkring år 1900.

De to største besøgsdage ved helligkilderne var Sankt Valborgaften den 30. april og Sankt Hans aften den 23. juni. Desuden har kilderne også været flittigt søgt på den festdag, som var knyttet til de helgener, der har givet navn til dem.

Efterhånden som kristendommen blev mere og mere udbredt, blev de hedenske guder, som kunne vogte over f.eks. kilder, erstattet af katolske helgener, som havde en bestemt funktion eller et bestemt kendetegn. I kunsten blev helgenerne ofte afbildet med en genstand, som var kendetegnet for denne helgen og ofte med en helgenglorie, som omslutter hovedet. På den måde kunne man hurtigt genkende de forskellige helgener fra hinanden.

Sankt Jørgen

Sankt Olav

Sankt Thøger

Jomfru Maria

Sankt Valborg

Sankt Olav

Sankt Bartholomæus

Sankt Villads